

הפורום למען ההשכלה הציבורית - חיפה

נאבקים למען השכלה ציבורית בחברה שיוויונית וצודקת יותר

ניהול האוניברסיטאות, והקשר בין אופן ניהולן והחופש האקדמי

haskalahaifa באפריל 2008 מאת 18

להלן פרטיכל פגישת הסדנא החיפאית של הפורום למען ההשכלה הציבורית בישראל, שנערכה באוניברסיטת חיפה, יום שלישי י' ניסן (15.4.08), חדר 714 הבניין הראשי. נוכחים: 16

סדר הדיון: (א) פרופ' יאיר צנזור, (ב) פרופ' צבי ציגלר, (ג) דיון פתוח.

יאיר צנזור - ראשי פרקים בתולדות המאבק להגנה על העצמאות האקדמית משנת 1994 ועד היום:

1994: השביתה הגדולה של הסגל האקדמי שינתה את כללי המשחק. בסיומה קרו שני דברים חשובים: (א) תוספות השכר המבוססות על הקריטריונים כתוספת שכר למצויינות. שאלה: האם מדובר באמצעי לתיקון שחיקה, או כאמצעי לעידוד מצויינות. שורה תחתונה: למעלה מ-90 אחוז מהמרצים מקבלים קריטריונים (כך שהאפשרות הראשונה ניצחה). כיום הקריטריונים שולטים ב-38% מהשכר של הסגל האקדמי.

עניין נוסף: מל"ג. חוק מל"ג, סעיף 15, מקנה חופש למוסדות לנהל את תקציבם. את התקציב הכללי שמקצה המדינה מחלקת ות"ת בין המוסדות השונים (שכוחה נובע מהחלטת ממשלה, שאינה חלק מהחוק). תפקידה, לבודד בין האוניברסיטאות למדינה בעניין התיקצוב.

1997: החלטת ממשלה להקים את ועדת מלץ. הדו"ח הוגש בשנת 2000, ואומץ על ידי הממשלה.

אוקטובר 2001: הוגשה "טיטוטת הצעה לדיון של ות"ת-מל"ג" שכללה הנחיות ליישום דו"ח מלץ. חתום על הטיטוטה מר ניסן לימור, שהיה אז מנכ"ל ות"ת. במסמך זה "יצא המרצע מן השק" והתבררו חומרתם של השינויים המוצעים. יאיר צנזור כתב אז (2.12.01) מסמך תגובה ל"מסמך לימור". רק אז החלה גם התעוררות מסויימת בקרב הסגלים האקדמיים, ששיאה אז בהקמת הועדה הבין-סנאטית (ביזמת פרופ' אילן גור-זאב מאוניב' חיפה).

בוועדה הבין סנאטית (וב"ס) היו חילוקי דעות:

(א) האם להרחיב היריעה מעבר להגנה על החירות האקדמית לנושאים חברתיים יותר כלליים? מדיניות זו לא אומצה לבסוף ע"י הוב"ס.

(ב) האם לשתף פעולה לאור השמש עם המועצה המתאמת של ארגוני הסגל הבכיר, או לא? בלב העניין, הרצון להפריד הפעילות של האיגוד המקצועי מפעילות הועדה.

(ג) אדישות הסגל האקדמי.

בדצמבר 2001 מל"ג דוחה את "טיטוטת ההצעה לדיון" (ידוע גם כ"מסמך לימור"). הממשלה מבינה

שהמערכת האקדמית לא מעוניינת, ועומדת לנקוט סחבת.

16.9.2003: "חוק ההסדרים - המדיניות הכלכלית לשנת 2004". תוכנו של "מסמך לימור" נכנס לחוק זה בצורה מקוצרת, תחת סעיף "שיפור ההשכלה הגבוהה". כאן נוצר לראשונה הקשר המתנה בין תקצוב של מוסדות ההשכלה הגבוהה לבין שביעות רצון האוצר מאופן ניהולם. לבסוף הסעיף הוצא מחוק ההסדרים, אך התקבל כ"החלטת ממשלה". גם כאן מחו ות"ת ומל"ג בתוקף בישיבת חירום שקיימו ב-23.9.03, אך החליטו להקים ועדה (להלן: ועדת גרוסמן) שמטרתה "לבחון" כיצד מתקרבים ליישום המלצות מלץ.

הרכב ועדת גרוסמן: פרופ' שלמה גרוסמן (יו"ר ות"ת), פרופ' יחזקאל טלר, פרופ' אהרן בן-זאב (רקטור אוניברסיטת חיפה אז), פרופ' אורי קירש, עו"ד הרמלין, שגיב אסולין (יו"ר אגודת סטודנטים דאז).

כאן היתה התלבטות גדולה בוועדה הבין-סנאטית: האם להמשיך במאבק הכולל והנחרץ, או לשתף פעולה עם ועדת גרוסמן. במהלך 2004 מנסה הוב"ס, בשתוף פעולה עם המועצה המתאמת של ארגוני הסגל הבכיר (אז יו"ר פרופ' אשר כהן מן האוניברסיטה העברית בירושלים), כדי להגביל את הנזק. "מלחמת מאסף". למרות זאת, ועדת גרוסמן מוציאה מסמך המחייב, עם לוח זמנים, לפתוח ברפורמה. השורה התחתונה: מוסד שלא יקבל ויישם את מסמך גרוסמן יפגע קשות תקצובו מות"ת-מל"ג.

2006-2007: מוקמת ועדת שוחט, הדו"ח שלה מוגש ביולי 2007.

אוקטובר 2007: מתחילה שביתת הסגל הבכיר הנמשכת 3 חדשים.

מידע נוסף אפשר למצוא באתר האינטרנט של הוב"ס, באתר הצונאמי של יאיר (<http://math.haifa.ac.il/YAIR/censor-notepad.html>), ואצל יאיר באופן אישי.

*** **

צבי ציגלר:

מבקש להעיר: השם הנכון הוא "הגנה על העצמאות האקדמית". המטרה - למנוע התערבות חיצונית בהתנהלות המוסדות.

על פי החוק, המוסדות להשכלה גבוהה הם כולם תאגידים. הבעלות עליהם היא בידי חבר נאמנים. הנאמנים ממונים או נבחרים על-ידי אגודות שוחרים בחו"ל, וחלק אחר נבחר על-ידי אגודות שוחרים בארץ. בין הנאמנים יש גם אני ציבור בודדים (ראשי ערים, אקדמאים בולטים, ראש הסוכנות וכיו"ב).

בתקופה הטרומ-מלצית קבל חבר הנאמנים את כל ההחלטות המשמעותיות, הנוגעות למוסד כולו. בנושאים אקדמיים היתה התייעצות עם הסנאט.

האוצר הגיע למסקנה שצורת הניהול הזו לא מאפשרת לו שליטה מספקת, בגלל פיזור וביזור אגודות השוחרים, כמו גם העצמאות היחסית של אלה.

לפיכך, שמה לה ועדת מלץ למטרה לצמצם את תפקידם של הסנאטים. איך? ראשית מצמצמים את הסנאטים ודואגים שחלק גדול מחברי הסנאטים יהיו אנשי הנהלת המוסד, או אנשים שמונו על ידיהם. שנית, מעבירים כוח מחבר הנאמנים ל"ועד פועל" או "ועד מנהל". בועד הפועל הרוב המכריע של החברים הם ישראלים, ורובם המכריע "אנשי משק". כיום ארבעה מיו"רי הועדים הפועלים הם בכירי אוצר לשעבר: באוניברסיטאות חיפה, בן-גוריון, העברית, ובר-אילן.

ועדת מלץ המליצה כי חבר הנאמנים יהפוך להיות גוף לענייני חלוקת כיבודים בלבד. כאן התעוררה מחאה - אין תרומות ללא השפעה במוסדות. המחאה הצליחה חלקית, ונוצר מעין מצב ביניים. גם כוחם של הסנאטים לא קוצץ עד הסוף.

הדבר המטריד, עם זאת, הוא שהחרב התקציבית שהונפה מעל המוסדות להשכלה גבוהה, כתוצאה מאיום על תקציבי כל האוניברסיטאות יחד, על-ידי הקפאת העברות מהאוצר לות"ת, הביאה לשתוף פעולה של האוניברסיטאות עם תהליך הכפייה מבחוץ של מבנה ניהולי. חלק מהשת"פ נבע מפחד, חלק אחר מעייפות החומר של הנאבקים והעומדים על המשמר.

כיום מנסה הוב"ס להפוך את המגמה. בטכניון, למשל, צומצם הסנאט מ-200+ ל-100 (במקום 70 כדרישת הממשלה). בסנאט אין רוב של ממונים - רק 40, אבל אלה מהווים רוב אפקטיבי. (ממונים: אנשים הנכללים בסנאט מתוקף תפקידם: דיקנים, משנים לנשיא וכו', התלויים תמיד בהנהלה לאישור תקציבים וכו'; השאר נבחרים על ידי הסגל, ואינם בעלי דעה אחידה. יוצא מכך שדעת ההנהלה היא השלטת). דרישת אנשי הטכניון: לחזור לסנאט במתכונת הקודמת, כלומר לאחד את המליאה עם הסנאט (המליאה, שהיא בעצם גלגול של הסנאט הישן, היוותה תנאי להסכמת הסנאט לקטע זה של מסמך גרוסמן). אחד מלקחי הטכניון הוא שהרבה נושאים חשובים לא הגיעו כלל לדיון בסנאט, ומאידך חל ניכור בין הסגל להנהלת המוסד. בסוף מאבק הצביעו בעד דרישה זו 74% מחברי מליאת הסנאט (לישיבה עצמה הגיעו כ-75% מהחברות והחברים שהיו בארץ באותה עת ויכלו להגיע), וכל זה על אף התנגדות חריפה של ההנהלה. כעת אנו מצפים שחבר הנאמנים לאשר את תוצאות ההצבעה.

בזמנו היה חשש מהכנסת אנשים פוליטיים לועדים המנהלים. חשש זה התבדה בינתיים. מאידך, "אנשי המשק" השתלטו על הועדים המנהלים. האינטרסים של אלה שונים מאד מאלה של האקדמיה. ביחוד: הם רוצים להנחיל לגמרי את השפה ואת תפיסת העולם העסקית. יש מחסור גדול באנשי רוח וחזון בועדים הפועלים.

*** **

דיון פתוח:

איילת בן-ישי: מי הנציגים של חיפה בוב"ס היום?

צבי ציגלר: נקודה עדינה. הנציגים "ממונים". על ידי מי? בחלק מהאוניברסיטאות הם נבחרים על-ידי הסנאטים (למשל, בטכניון יש בחירות, והמינוי הוא לשלוש שנים). יש אוניברסיטאות בהן הרקטור שולח נציגים (זה היה בסדר כשהרקטורים היו עצמאיים; כעת הם כפופים לנשיאים, ולכן היה רצוי שכל הנציגים ייבחרו על-ידי הסנאטים). הנציגים של חיפה: אודי מקוב, דני גוטויין, אילן גור-זאב.

איילת: השמועות אומרות שאוני' חיפה נכנעה יותר מהאחרות לועדת מלץ. עד כמה נכונות השמועות?

יאיר צנזור: בחיפה היה מאבק נגד מסמך גרוסמן, והיו הישגים מקומיים בסעיפים שונים בשעת יישומו.

מצבנו לא גרוע במיוחד בהשוואה לאוניברסיטאות האחרות.

רון כוזר: איך מקימים "מליאה סטטוטורית", בדומה לטכניון?

צבי ציגלר: כל מוסד צריך לעשות מקצה שיפורים, ולהיטיב את מצב הניהול האקדמי איפה שאפשר. כל מוסד צריך לבדוק את התקנון שלו כשלעצמו, ולעומת מוסדות אחרים. יש למצוא נקודות שאפשר ללחוץ בהן הלאה.

יאיר צנזור: החלטה על הקמת מליאה בחיפה צריכה להתקבל בועד הפועל, ואז לעבור אישור של חבר הנאמנים.

יואב יונאי: האם אפשר ללכת מעל לראשיהם של הועד הפועל, ולפנות לחבר הנאמנים?

יאיר צנזור: קשה להאמין. צריך להתחיל בסנאט, ואז לסחור בשינוי. אנשי הועד הפועל יבקשו תמורה על שינוי כזה. למשל: הועד הפועל עורך ועדת חיפוש לנשיא האונ'. 3 מתוך 9 או 10 הם חברי סנאט נבחרים. שת"פ של ה-3 יכול לעצור כל דיון במועמד לנשיאות. אם השלושה מאוחדים, יש להם וטו על כל מועמד שהוא. את הוטו קשה לממש. אולי אפשר להמיר את הוטו במנגנון אחר, בתמורה לכינון מליאה.

צבי ציגלר: אם יתגבש גוש גדול של מרצים שיתבע מליאה, ויראה את הדוגמא של העברית, ת"א והטכניון (שם יש מליאה), קשה לראות איך ועד פועל יכול להתנגד. לא יהיו לו נימוקים טובים להתנגדות כזו.

צור שלו: אילו סמכויות הפקיעה ועדת מלץ מהסנאט?

צבי ציגלר: זה שונה ממוסד למוסד. השאלה הקריטית היא: עד כמה יכולים אנשי הועד המנהל לקבל החלטות בעניינים חשובים בלי לפנות לסנאט בכלל. חלק גדול מהנושאים הנדונים על ידי הועדים הפועלים - יש להם השלכות אקדמיות. כל נושא עקרוני בעל השלכות אקדמיות צריך להגיע בפני הסנאט. פעם היתה הבנה שכל נושא כזה דורש לפחות חוות דעת של הסנאט, שלא לאמר אישור. העניין החשוב הוא החובה להיוועץ בסנאט בכל נושא כזה. חובת ההיוועצות בסנאט נפגעה חמורות בשנים האחרות.

יאיר צנזור: הסנאטים נפגעו מאד בכל האוניברסיטאות (חוץ מאוניברסיטת חיפה), בצמצום גודלם. זה בגלל אחוז הממונים לעומת אחוז הנבחרים. בחיפה הסנאט הוא נבחר מיסודו. מעבר לכך, יש נדידת כוח מחבר הנאמנים אל הועד הפועל, אבל לא מהסנאט. כיום בחיפה אי אפשר לפתוח מרכז או תכנית לימודים ללא אישור סנאט. הסנאט החיפאי נחלש מסיבה אחרת: עד לפני 5 שנים (בערך) היו הבחירות כלל-אוניברסיטאיות, עם הקצאת מקומות לכל דרגה (לבכירים יותר מקומות). הבחירות היו כלליות לרוחב הקמפוס, כל אחד רשאי היה לבחור את נציגי דרגתו מכל הקמפוס. בינתיים שונה התקנון, כך שמהקומות מחולקים לא רק לפי דרגות, אלא גם לפי פקולטות. החלוקה הזו מקלה מאד על יצירת דילים פוליטיים. לפיכך, כיום הדיקנים סוגרים דילים ומכריעים מי ישב בסנאט. הוכחה: חלה ירידה חדה באחוז ההצבעה לסנאט. כיום אחוז ההשתתפות בבחירות לסנאט הוא כ-30%.

איך מביאים שינוי? צריך חברים שיהיו מסורים לעניין. קודם כל לימוד של החומר, אח"כ השקעת זמן ביצירת לובי לשינויים.

נעם פלינקר: מה הכללים לגיבוש ועדת חיפוש לדיקן?

רון כוזר: האם אפשר להפוך על פניה את כפיפות הרקטור לנשיא?

יאיר צנזור: התשובות כולן בתקנון. ועדת החיפוש נבחרת על ידי הפקולטה. היו"ר הוא הרקטור, ויש לו זכות וטו.

צבי ציגלר: הדיקנים בטכניון נבחרים. המאבק לשינויים בטכניון יכול בהמשך דרישה ש"דיקני רוחב" (במושגים של אונ' חיפה) יהיו נבחרים ולא ממונים. שאלה קריטית: כיצד בעל תפקיד ממונה? מי שממנה אותו, יזכה בנאמנות. בחירה מבטיחה עצמאות לנבחר, ומשפרת את יכולת העמידה שלו בפני לחצים מלמעלה. מכאן החשיבות שבהשבת זכות בחירה של בעלי תפקידים לגופים כמו הסנאט.

אלי קוקוליב: מה עם הסגל הזוטר ועל הסטודנטים לתאר ראשון? לאלה אין שום דריסת רגל בהנהלת המוסד.

צבי ציגלר: שאלה זאת ראוייה לדיון נוסף, אי אפשר להתייחס אליה בדקותיים שנותרו.

יאיר צנזור: יש הבדל מהותי בין הציבורים. הסגל הבכיר כאן הרבה יותר זמן, הזוטרים והסטודנטים זמניים בהרבה. בעניין הוראה מן החוץ - זו טרגדיה של המערכת, שצריכה לבוא על תיקונה.

» שייך לנושא כללי | [אין תגובות](#) | [haskalahaifa](#)

[איחולי פסח שמח מארגון הסגל הזוטר](#)

haskalahaifa באפריל 2008 מאת 17

נציגי ארגון הסגל הזוטר באוניברסיטת חיפה מוכיחים/ות שאין לנתק בין מאבקים מקצועיים לבין הומור בריא:

הגדת פסח נוסח אוניברסיטת חיפה

ארגון הסגל האקדמי הזוטר מאחל חג שמח לכולם

וְאָפִילוּ בְּלֶנּוּ חֲכָמִים, בְּלֶנּוּ נְבוֹנִים, בְּלֶנּוּ זְקֵנִים, בְּלֶנּוּ יוֹדְעִים אֶת הַתּוֹרָה, מְצַנֵּה עֲלֵינוּ לְסַפֵּר בַּתְּנַאי הַעֲסָקְתָנוּ. וְכָל הַמְרַבֵּה לְסַפֵּר בַּתְּנַאיֵנוּ, הָרִי זֶה מִשְׁפָּח.

כמה עוולות רעות למקום עבודתנו עלינו!

אילו החסירם שכר מינימום, ולא הלין שכרם, דיינו.

אילו הלין שכרם, ולא העסיקם ללא מינוי, דיינו.

אילו העסיקם ללא מינוי, ולא קיצץ בשכרם, דיינו.

אילו קיצץ בשכרם, ולא פיטרם מורים מן החוץ מדי שנה, דיינו.

אילו פיטרם מורים מן החוץ מדי שנה, ולא פיטרם נשים בהריון, דיינו.

אילו פיטרם נשים בהריון, ולא דרשם עבדו בחינם בשל שביתת סטודנטים, דיינו.

אילו דרשם עבדו בחינם בשל שביתת סטודנטים, ולא בשל שביתת מרצים, דיינו.

הצטרפו אלינו ואמרו להנהלת האוניברסיטה:

כי לא נאה, כי לא יאה!

» שייך לנושא [כללי](#) | [אין תגובות](#) | [haskalahaifa](#)

[פגישת סדנא בעניין ניהול האוניברסיטאות והחופש האקדמי](#)

haskalahaifa באפריל 2008 מאת 06

שלום וברכה!

הפורום למען ההשכלה הציבורית בישראל, גוף משותף לסטודנטים מכל התארים ומרצים מכל הדרגים, שׂמח להזמינכם ל -

מפגש עם פרופ' **יאיר צנזור** מאונ' חיפה, ועם פרופ' **צבי ציגלר** מהטכניון

ללימוד ודיון בנושא ניהול המוסדות להשכלה גבוהה והקשר בין ניהול לבין החופש האקדמי

הפגישה תתקיים ביום ג' י' בניסן / 15 אפריל, 14:15-15:45

בחדר 714 בבניין הראשי.

נשמח מאד לראותכם!

חברות וחברי הפורום למען ההשכלה הציבורית בישראל

» שייך לנושא [כללי](#) | [תגובה אחת](#) | [haskalahaifa](#)

רישומים ורשמים מהמפגש עם הרקטור

haskalahaifa במרץ 2008 מאת 03

ביום ד' שעבר, ערב כ"ב אדר א', התכבדנו לארח בפגישת הסדנא את רקטור האוניברסיטא, פרופ' יוסי בן-ארצי. בפגישה, שהתארכה מעל ומעבר, נדונו נושאים רבים והתפתח דיון סוער. להלן תקציר של חלק מדברי הרקטור, כפי שנרשמו על ידי אדוה שי והח"מ. הקוראות והקוראים מוזמנות/ים להעיר, להוסיף, ולהמשיך את הדיון.

הקרב על התדמית

בעיית הליבה של מערכת ההשכלה הגבוהה היא דימויה בדעת הקהל ותפישתה בקרב ציבור מקבלי ההחלטות. על אף תפקידה המכריע של ההשכלה הגבוהה כקטר המניע את הכלכלה ואת חייה התרבות, היא סובלת מתדמית נמוכה. ההכרה בתפקידה החשוב, במידה והיא מוצאת ביטוי בשיח הציבורי, היא לרוב בגדר מס שפתיים. עובדה זו ברור לאור התקציבים הנמוכים להם זוכה ההשכלה הגבוהה, שאף הם מקוצצים חדשות לבקרים.

מדאיגה במיוחד העובדה שההשכלה הגבוהה הפכה לשק חבטות של פוליטיקאים, ביחוד בעשור האחרון. יש לכך מספר סיבות והראשונה שבהן היא חוסר השקיפות בו מתנהלים תקציבי האוניברסיטאות. מבחינת האוצר, תקציב ההשכלה הגבוהה הוא בבחינת "קופסא שחורה", מצב שמדרך הטבע אינו מעורר אמון. המצב הורע בגלל אי-אילו אקדמאים, שנהגו בתקציבי המחקר שלהם בחוסר יושר. אחת התוצאות של ערעור זה היא חזית חדשה שנפתחה, בה מובע רצון להטיל פיקוח והגבלות על שימוש בתקציבי קרן קשרי מדע.

מעבר לכך, חלה ירידה במעמד המדענים והחוקרים בקרב הציבור - "פרופסור הוא כבר לא פרופסור". יש לך סיבות חיצוניות: בשנים הראשונות לאחר קום המדינה היתה למעשה רק אוניברסיטא אחת, ובה סגל מצומצם למדי. לאור הגידול במספר האוניברסיטאות ובמספר הלומדים והמלמדים בהן, קטן משקלו הסגולי של כל איש אקדמי. בעיא נוספת צצה דוקא מתוך הקמפוסים עצמם, כאשר חברי סגל אלו ואחרים מבאישים את ריח ההשכלה הגבוהה בקרב הציבור. צויין במיוחד החרם האקדמי על ישראל, שהקריאה לו באה מתוך קמפוסים ישראלים (ולחיפה נודע כאן תפקיד מיוחד, כידוע). כל מקרה כזה – המוגן באופן מוחלט על ידי החופש האקדמי – מאפיל בתודעה הציבורית על אינספור הישגים אחרים.

האתגר שאנו עומדים מולו הוא **המאבק על התודעה** – איך משכנעים את הציבור שהשכלה גבוהה חשובה?
לבריאותה ולבטחונה של המדינה אפילו יותר ממערכות נשק חדשות

על דו"ח ועדת שוחט

אליבא דפרופ' בן-ארצי, דו"ח שוחט הוא קרש הצלה להשכלה הגבוהה. ראשית, משום שמשמעות ישומו היא החזרת קיצוצים שעשה האוצר בחומש האחרון – 20% נטו, והחזרת הגלגל למצב של לפני כעשור.

שנית, הדו"ח פועל לתיקון אחת הסיבות שהביאה למשבר התקציבי החמור: ההורדה של שכר הלימוד בעקבות דו"ח וינוגרד (הנזק היה חמור במיוחד ביחוד אצלנו בחיפה, שכן התקציב השוטף שלנו מבוסס במידה מרובה על הכנסות משכ"ל - 35% עד 38% - הרבה יותר מאשר מוסדות אחרים). עם זאת, יכול להיות שההעלאה המוצעת חדה מדי, ושיש לדון בה מחדש. בעקרון, אומר פרופ' בן-ארצי, הוא מעוניין בשכר לימוד של 0 ש"ח בשנה. מאידך, הוא מעוניין גם בשלום עם סוריא. זה גם זה נראים כרגע כחלום רחוק.

שלישית, רוב רובה של תוספת התקציב המוצעת על ידי דו"ח שוחט מופנית באופן ברור לתקציבי מחקר. צעד זה מעדיף באופן ברור את האוניברסיטאות על פני המכללות (שחלקן במחקר קטן בהרבה, או שאינן קיים). זו מגמה מבורכת, שכן יש הצפה של מכללות בשוק ההשכלה הגבוהה, ולחלק גדול מהן אין זכות קיום אקדמית או כלכלית. יתר על כן, בעקבות שביתת הסטודנטים האחרונה עבר ירד חלקן של האוניברסיטאות בתקציב, ועבר למכללות. ועדת שוחט באה לתקן עיוות זה.

למרבה הצער, אין לממשלה הרצון או הכוח להתמודד כעת עם הסטודנטים בעניין שכר הלימוד, ולפיכך נראה דו"ח שוחט לפני קבורה.

בעיות יחודיות של אוני' חיפה:

אוני' חיפה היא מוסד צעיר יחסית, שהתפתח בצילו של הטכניון. מסיבה זו יש אצלנו דגש חזק על מדעי הרוח ומדעי החברה, ופחות על "מדעים קשים", הנדסה ורפואה. דא עקא, דוקא תחומים אלה הם ה"מכניסים" ביותר לקופת האוניברסיטה - וזאת משתי סיבות:

1. אלו התחומים בהם מתרכזות קרנות המחקר הגדולות;
2. השיפוי על סטודנטים בתחומים הללו גבוה בהרבה מהשיפוי על מדעי הרוח, החברה ומשפטים לטענת הרקטור, תלמיד משפטים מסב לאוני' לכאורה נזק של 5,000 ש"ח בשנה). מסיבה זו מנסה האוניברסיטה בשנים האחרונות לפתח תכניות חדשות ולפתוח חוגים חדשים, שירחיבו את האופקים האקדמיים, ויאפשרו התמודדות יעילה יותר בתחום התקציבי.

יתר על כן, מבירורים שערכו הנשיא והרקטור עולה כי בחמש השנים האחרונות קופחה מאד בהקצאות ות"ת, ביחס לאוניברסיטאות האחרות. כעת ונעשה מאמץ לתקן את העוול, אך הסיכוי להשיג פיצוי על עוולות העבר זניח.

בעיא נוספת היא החולשה היחסית שלנו בגיוס תרומות. מאידך, יש בכך גם יתרון מסוים, שכן במקרים מסויימים התרומות פוגעות בחופש האקדמי. הודגש במיוחד מצב הקיים במוסדות אחרים בו קורסים מסויימים נקראים על שם תורם, ואף מחוייבים לסדר היום של התורם בקביעת חומר הלימוד.

עניין נוסף הוא העול שמטילה הפנסיא על תקציב האוניברסיטה. כיון שבמשך שנים ארוכות נקטה האוני' בשיטת הפנסיא התקציבית (כלומר, התשלומים לגמלאים נעשים מתוך התקציב השוטף ולא מתוך קרנות חיצוניות להן הופרשו כספים לאורך השנים), הגענו כיום למצב בו כ-10% מהתקציב השוטף מופנה לתשלומים פנסיוניים. לאור גילה של האוני' ומספר הגמלאים הגדל והולך, צפוי מספר זה לגדול עוד.

ההישגים של הסגל הבכיר בזמן השביתה, שהוחלו גם על הגמלאים, מחמירים את המצב.

על השביתה:

פרופ' בן-ארצי מתח בקורת חריפה על מטרות השביתה ועל התנהלותה, ממספר סיבות:

- ניכר פער גדול בין הדיבורים הנשגבים - על עתיד ההשכלה הגבוהה, על מצוקת הסגל הזוטר, על המצב הירוד של ספריות ומעבדות - לבין הדרישות שהוצגו למעשה במהלך המו"מ.
- החלת הדרישות על הגמלאים הביאה להחמרת המצוקה הפנסיונית.
- השביתה לא תרמה לתדמית ההשכלה הגבוהה בקרב הציבור הרחב.
- מעמדה של ההנהלה האקדמית של האוניברסיטאות, המגולמת בדמותם של הנשיאים, ספג מכה קשה בעקבות ההתקפות החריפות של נציגי הסגל על ור"ה. כבר כעת ניתן לשמוע קולות הקוראים להמשיך את הקו שהחלה לנקוט ועדת מלץ, להוציא את השליטה באוניברסיטאות מידי הדרג האקדמי, ולהפקיד את כולה בידי דרג ניהולי מקצועי.
- ההנחה הבסיסית ש"שנת לימודים לא תלך לאיבוד בכל מקרה" היא מוטעית מיסודה, לפחות עד כמה שהדבר נוגע לפקידי האוצר (המנהלים האמיתיים של המדינה). הם דוקא מעוניינים להחריף הדברים עד לכדי שבר מוחלט, שכן במצב כזה יקל עליהם לממש את תכניתם המפורטת בסעיף הקודם.

סגל זוטר:

השקפת העולם האקדמית המקובלת ברוב האוניברסיטאות (וגם כאן אין אחדות דעים) היא שצריך להקטין את התלות האקדמית והתקציבית בסגל הזוטר. תלות כזו רעה לאקדמיה.

עם זאת, בתוך הסגל הזוטר יש מספר מגזרים, ובינם ניגודי אינטרסים מובנים. לעוזרי ההוראה ולתלמידי המחקר והדוקטורנטים המועסקים בהוראה יש תנאים טובים יחסית. למורים מן החוץ תנאים טובים פחות, באופן משמעותי. יוצא שלאונ' משתלם יותר להעסיק מורה מן החוץ מאשר לשתף דוקטורנטים בהוראה, על אף שמבחינה אקדמית דוקא אפשרות זו טובה יותר.

בכל מקרה, המצב כאן בחיפה טוב יותר מבכל אונ' אחרת בארץ. ארגון הסגל הזוטר אמנם בא בדרישות נוספות, וזו זכותו. יתכן אפילו שהסדר ארצי, אם וכאשר יושג, יהיה טוב פחות עבור הסגל הזוטר מזה הקיים בחיפה כעת. בכל מקרה, אם ייחתם הסכם ארצי על פני ההסכם המקומי, הוא יתקבל בברכה.

סיכם וערך: ד"ר אורי אמיתי, הסטוריא כללית

» שייך לנושא [כללי](#) | [9 תגובות](#) | [haskalahaifa](#)

[הזמנה למפגש עם הרקטור - פרופ' יוסי בן-ארצי](#)

haskalahaifa בפברואר 2008 מאת 24

שלום וברכה!

הנהלת הבלוג שמחה להזמינכן/ם ל

מפגש עם רקטור האוניברסיטה, פרופ' יוסי בן-ארצי, ללימוד ודיון בנושא דו"ח שוחט והשלכות יישומו על האקדמיה ועתיד ההשכלה הגבוהה

הפגישה תתקיים ביום ד' הקרוב (כא' באדר א' / 27.2), בין השעות 16:15-17:45 באולם 5001 בבניין רבין.

אם יש לך שאלות, תהיות או חששות לגבי עתידה של ההשכלה הגבוהה בישראל, לגבי מעמד האוניברסיטאות והמכללות, לגבי גובה שכר הלימוד, לגבי עתידך האקדמי ועוד, זו היא עבורך להפגש עם מרצים וסטודנטים שלומדים, דנים ועושים במשותף בסוגיות אלה ואחרות של עתיד ההשכלה הציבורית בישראל -

זו היא עבורך הזדמנות נדירה לשמוע ולהשמיע.

נשמח מאד לראותכן/ם!

חברות וחברי הפורום למען ההשכלה הציבורית בישראל

להצטרפות לרשימת התפוצה שלנו, שלחו אימייל ל haifa.haskala@gmail.com:

» שייך לנושא כללי | [אין תגובות](#) | haskalahaifa

[סדנת סניף חיפה - סכום פגישה ראשונה](#)

haskalahaifa בפברואר 2008 מאת 14

אתמול נערכה בשעה טובה הפגישה הראשונה של סדנת המחקר החיפאית. במהלך הפגישה עלה על סדר היום דו"ח ועדת שוחט, והאופן בו אנו רוצים להתייחס אליו. מסקנת ביניים היתה שיש ללמוד את הדו"ח בעיון, שכן הוא העומד על סדר היום של ההשכלה הגבוהה בישראל. מאידך, אין להסתפק בדו"ח, וגם אין סיבה לתת לו להכתיב את אופי הלימוד שלנו, אלא עלינו לפרוש רשתנו באופן רחב ככל האפשר.

מסקנה נוספת היתה שיש לערוך רשימת דוברים, שיוכלו לחלוק עם חברות וחברי הסדנא מנסיונם ומידיעותיהם בנושאים השונים העומדים על הפרק. בין הנושאים הללו:

1. נתונים מדויקים על הקיצוצים שנערכו בתקציבי ההשכלה הגבוהה במשך 15 השנים האחרונות. "האם נכונה טענת הדו"ח (עמ' 19) ש"לא חלה שחיקה בהקצבה של המדינה להשכלה גבוהה נושא המצויינות ובריחת המוחות. האם נכונה הטענה העונה מן הדו"ח, שחוקרים מצויינים רבים אינם מעוניינים לעבוד בארץ, ושלשם החזרתם יש להחיל "גמישות ניהולית"? טענה הפוכה גורסת שאין כל בעיה לגייס מועמדות ומועמדים מצויינים/ים, אלא שאין די תקנים לקליטתם. יש לציין שבעת הדיון התגלתה אי-הסכמה על "מידת המצויינות" של הנקלטים/ות החדשים/ות במערכת.
2. אילו דגמים קיימים בעולם - בתיאוריא ובמעשה - לניהול אוניברסיטאי?
3. מה מקומה של הקביעות במערכת האקדמית, ועד כמה היא חיונית לקיומו של החופש האקדמי?
4. אילו תכניות חלופיות לדו"ח שוחט קיימות בארץ ובעולם?

מי שיש להו/רעיון לדוברים/ות מומחים/ות לאחד (או יותר) מהתחומים לעיל מוזמנת/לפנות לאלי קוקולייב:

eli.kukuliev @ gmail.com או אלי ory.amitay @ gmail.com .

אפשר ואפילו רצוי להתנדב למשימות באמצעות התגובות למאמר זה

אייל שכטר ושחר רהב קבלו על עצמם לערוך מחקר ראשוני על כל האישים המעורבים בועדה ובוועדות המשנה.

אחד משני העמודים עליהם נשנעות המלצות הדו"ח הוא העלאת שכר הלימוד לתאר ראשון בלא-פחות מ-72% טענת הדו"ח היא שהנגישות למערכת ההשכלה הגבוהה לא תפגע מהעלאה זו, שכן לרשות הציבור תעמוד מערכת הלוואות בתנאים נוחים במיוחד. לפי [חוות הדעת הכלכלית](#) שהוכנה ע"י דוד בועז עבור התאחדות הסטודנטים, העסקא אינה קורצת במיוחד, ואין לה יתרון מיוחד על ההלוואות המוצעות היום (לכל דורש (עמ' 13, שם).

לפיכך, דרושים/ות סטודנטים/ות שיגשו לסניף הבנק הקרוב לביתם/ן, ויבררו באילו תנאים אפשר להשיג מלגות למימון שכר לימוד כבר היום. נתונים אלה חיוניים כדי לברר את מידת תום הלב של חברי הועדה. תהיה תוצאת הבירור אשר תהיה, אין בה כדי להחליש את ההסתייגות מעצם הרעיון של ימודים גבוהים יהיו כרוכים בשקיעת ציבור הסטודנטים/ות בחובות למשך 10 שנים.

מועד לקיום הפגישה הבאה עדיין לא נקבע. לכשיקבע - הוא יתפרסם בבלוג ויופץ ברשימות הדיור השונות.

השלום והברכה על העושים/ות במלאכה!

אורי.

» שייך לנושא [כללי](#) | [2 תגובות](#) | [haskalahaifa](#)

[חומרים אשר ניתן להשתמש בהם כדי להיערך לדיון בין מרצים וסטודנטים על השביתה והמשך הדרך](#)

haskalahaifa בינואר 2008 מאת 27

לאחר שלושה חודשי שביתה, ועכשיו כשסוף סוף כיתותינו מתחילות להיפגש, ודאי תרצו להקדיש ולו 20 דקות לדיון באותו מאורע ארוך שגרם לשיבוש כה דרמטי בשנת הלימודים. בפגישות עם מרצים וסטודנטים בתא החיפאי של הפורום למען ההשכלה הציבורית עלתה תחושת תסכול מהיעדר דיון שכזה בין הסקטורים השונים באוניברסיטה במהלך השביתה, ורצון להתחילו בימים אלו גם לשם ליבון מאורעות העבר וגם לשם גיבוש אפיקי שיתוף פעולה לקראת מאורעות העתיד. אנו מקווים שכיתות הלימוד יהוו מקום ראשוני להתחלת דיון שכזה.

בכדי לאפשר דיון קצר, ממוקד, ומושכל הכנו ספריה וירטואלית קטנה. תוכלו לבחור מכאן פריט אחד או שניים להביא לכיתה לקריאה משותפת. כינסנו כאן שלושה סוגים של חומרים:

1) מאמרי דעה קצרים מהעיתונות שמאירים פנים שונים גם לגבי שביתת המרצים האחרונה ולגבי המשבר המתמשך בהשכלה הגבוהה. נסינו לבחור מגוון המייצג דעות ונושאי התמקדות שונים.

2) מצגות שהוכנו במהלך השביתה ומסכמות בצורה קליטה ופשוטה את מבנה האוניברסיטאות בישראל, השינויים שהן עברו בשנים האחרונות, סלעי המחלוקת בשביתה האחרונה, ובעיות שיוכרעו בעתיד הקרוב.

3) מאמרים ודו"חות ארוכים, אליהם תוכלו להפנות את משתתפי הדיון בכיתה אם ירצו להמשיך ולהעמיק בנושאים שמעצבים את חיינו כחברי אקדמיה בישראל – אם כתלמידים ואם כמרצים.

מאמרי דעה:

[אוניברסיטה אינה עסק - יאיר צנזור 17.12.02](#)

[חיסול האקדמיה - יאיר צנזור 05.12.07](#)

[השביתה שלא הייתה - ענר שלו 31.12.07](#)

[שביתת המרצים: שבעה אבסורדים ופתרון יחיד - חיים הררי 14.01.08](#)

[מי ינהל את הראש - ירון אזרחי 23.01.08](#)

[לאן ברח המוח - נחמיה שטרסלר 23.01.08](#)

[מועד ב' במבחן בסולידריות - דני גוטוויין 28.01.08](#)

[מי יצילנו מההפרטה - נחמיה שטרסלר 29.01.08](#)

מסמכים ארוכים:

[דו"ח ועדת שוחט](#)

[נגד תיעוש האוניברסיטאות - בעריכת אילן גור-זאב](#)

[מי צריך ומי רוצה שכר דיפרנציאלי באוניברסיטאות? - ינון כהן](#)

מצגות

[מדיניות הצימצום התקציבי](#)

[מצגת של ארגון הסגל הבכיר](#)

» שייך לנושא כללי | [אין תגובות](#) | [haskalahaifa](#)

סיכום המפגש הראשון של הפורום למען ההשכלה הציבורית בחיפה

haskalahaifa בינואר 2008 מאת 12

חברות וחברים שלום וברכה,

להלן סיכום של פגישת היסוד - הסניף החיפאי של הפורום למען ההשכלה הציבורית (7.1.08, כ"ט טבת ס"ח)

(הפרוטוקול המלא בקובץ המצורף, לעיונכן/ם).

א) בישיבה הובעו דעות שונות לגבי השביתה וניהולה, החל בתמיכה גורפת והחל בהוקעה חריפה. על אף חילוקי הדעות שזררה הסכמה מלאה שעד לסיומה יש להמשיך ולתמוך באופן מוחלט בנציגינו במו"מ מול האוצר.

כיון שאיננו יודעים מה צופנים בחובם הימים הקרובים, מכוונות המסקנות הבאות למקרה הסביר בו יגיעו הצדדים להסכם כלשהו, והלימודים יתחדשו "כסדרם". במקרה שיבוטל הסמסטר, או שביתת הדין לעבודה יוציא צווי מניעה, יכונס הפורום לישיבה נוספת (וממילא תהיינה ישיבות נוספות של כל גוף אפשרי שהוא).

ב) על אף הצער הרב בגניזתו המוקדמת של האוהל להוראה חלופית, נראה שאין כרגע המשאבים או המרץ לחדשו. עניין האוהל ישקל מחדש במקרה שיבוטל הסמסטר, או שיוצאו צווי מניעה.

ג) הפורום קורא למרצים בחוגים השונים ליצור קשר עם הסטודנטים, כדי להתחיל לאחות את הקרע שיצרה השביתה. אפשרות אחת היא בכניסה לכתות. אפשרות נוספת, במשלוח אימיילים.

ד) הפורום יפעיל סדנא דו-שבועית, לדיון בנושאים העומדים על סדר היום של ההשכלה הציבורית (על כל דרגיה, מהחינוך הגבוה ועד גני הילדים). נושאים שעלו כבר על הפרק: מעמד המורים מן החוץ; שתוף פעולה בין מרצים וסטודנטים לניהול הגיוני, מכובד ומועיל של השנה האקדמית הנוכחית; לימוד מעמיק של דו"ח ועדת שוחט; הקשר בין המערכת העל-יסודית למערכת האקדמית. **רעיונות נוספים יתקבלו בברכה!**

. <http://haskalahaifa.blogli.co.il> (ה) הפורום מעוניין לנהל דיון פתוח ודמוקרטי באמצעות הבלוג). haifa.haskala@gmail.com: כל המעוניין לפרסם טור פרי מקלדתו, ישלח אותו למערכת באימייל. כמובן, אפשר ואף רצוי לנהל דיון באיזור התגובות.

ברצוננו להדגיש שוב - כל מי שרוצה לקחת חלק בעיצוב הפורום ובהנהגתו מוזמנת/חום

, תודה על ההשתתפות

» שייך לנושא [כללי](#) | [אין תגובות](#) | [haskalahaifa](#)

קול קורא (המסמך שפתח את התארגנות הפורום ברמה הארצית)

haskalahaifa בינואר 2008 מאת 03

השביתה הנוכחית של הסגל הבכיר באוניברסיטאות מוצדקת לחלוטין בתביעה לפיצוי על שחיקת השכר תוך סירוב לתכתיבי האוצר ל"רפורמה מבנית" ונסיונו

לשבור את ועדי הסגל. בה בעת, היא חושפת את המשבר העמוק שבו נתונה מערכת ההשכלה הציבורית בישראל כאחד ההיבטים של משבר מערכת החינוך הציבורית והשירותים החברתיים בכלל. מדיניות החנק התקציבי וההפרטה, הגלויה והסמויה, מחוץ למוסדות הציבוריים ובתוכם, היא הגורם המרכזי למשבר. אנחנו, מורים וסטודנטים באוניברסיטאות והמכללות הציבוריות מבקשים להקים פורום להגנה על ההשכלה הציבורית ולמען עתידה. אנו קוראים לכם להצטרף

נוכח המשבר הנמשך – שלא יסתיים עם השביתה הנוכחית, אנחנו מבקשים לשבת יחד ולהתוות אסטרטגיות של מאבק נגד המדיניות ההרסנית שנקטת בשנים האחרונות מצד הממשלה כלפי ההשכלה הגבוהה והחינוך בכלל, מדיניות שזכה לעיתים גם לשיתוף פעולה מודע ובלתי-מודע מצד הנהלות האוניברסיטאות והמכללות ואף מצד רבים מעמיתינו.

כתוצאה ממדיניות זו, החריפו בשנים האחרונות תהליכי הפרדה ובידול במערכת ההשכלה הציבורית: בין אוניברסיטאות למכללות, בין מרצים בכירים לזוטרים, בין בעלי התקנים ל"מורים מן החוץ" ובין כלל המורים לבין הסטודנטים. אם המלצות וועדת שוחט בדבר הנהגת שכר לימוד דיפרנציאלי ייושמו, יוחרף גם הבידול הפנימי בקרב הסטודנטים. כנגד מגמות אלה, אנו מבקשים להתגבר על ניגודי אינטרסים משניים ולעתים אף מדומים ולכונן פורום משותף ומאחד. בשלב הראשון אנו מבקשים להתמקד בפעולה נגד מגמות ההפרטה והנסיגה של התמיכה הממשלתית בהשכלה הציבורית ולמען דמוקרטיזציה של המערכת. כנושאים אסטרטגיים למאבק אנו רואים:

- החזרת 800 התקנים שנמחקו מהאוניברסיטאות בשנים האחרונות. זו סוגיה מרכזית הנוגעת לאינטרסים המשותפים לסגל הבכיר, הזוטר, למורים מן החוץ וגם לאיכות ההוראה שמקבלים הסטודנטים.
- בלימת יצירת מנגנוני דיפרנציאציה נוספים במשכורות הסגל ובשכר הלימוד – בין אם במסגרת יישום המלצות ועדת שוחט ובין אם בכסות אחרת.
- שיפור מידי של תנאי העסקה של הסגל הזוטר ושל המורים מן החוץ – כך שלפחות יובטחו העסקה רציפה של 12 חודשים בשנה, צבירת זכויות פנסיה וזכויות סוציאליות בסיסיות.
- הפסקת החנק התקציבי הנמשך של מוסדות ההשכלה הציבורית, הזרמת תקציבים ממשלתיים לשיקומם והרחבתם והתנגדות לתוכניות האקדמיות הפרטיות ה"חוץ-תקציביות" (באוניברסיטאות הציבוריות ולניסיון להתנות את קיומן של) יחידות אקדמיות ביכולתן להשיג מקורות הכנסה חיצוניים.
- ניהול עצמי של האוניברסיטאות והמכללות ללא מעורבות של אנשי עסקים ומינויים פוליטיים חיצוניים למוסדות.

תמיכה במאבק הסטודנטים להפחתת שכר הלימוד וקידום הסדרים שיגבירו את • הנגישות להשכלה לכלל האוכלוסייה, ובמיוחד לשכבות ומגזרים המודרים והסובלים מקיפוח היסטורי ומבני

תמיכה במאבק המורים התיכוניים על שכרם ותנאי עבודתם ולחיזוק החינוך • הציבורי. לפנינו עבודה רבה, עיונית ומעשית, לקידום מטרות אלה, להגדרתן המפורטת יותר וקידומן בכל מוסד ומוסד, להפצת מידע רלבנטי בקהילייה האקדמית, ליצירת קשרי שיתוף פעולה עם מורות ומורים ועם מסגרות דומות. הנאבקות בייבוש השירותים הציבוריים בתחומים שונים והפרטתם

פורסם במקור ב- 29/11/2007

» שייך לנושא כללי | אין תגובות | [haskalahaifa](#)

מפגש ראשון של הפורום להגנת ההשכלה הציבורית - חיפה

[haskalahaifa](#) בינואר 2008 מאת 03

חברים שלום,

ביום ב' הקרוב, 7.1.08, ייתקיים מפגש ראשון של הפורום להגנת ההשכלה הציבורית בחיפה. המפגש יתקיים בשעה 12:00, חדר 715 בבניין הראשי של אוני' חיפה. נושא המפגש הוא בעיקר התארגנות של הפורום ברמה המקומית אבל גם מחשבה על דרכי הפעולה לתווך הקצר והארוך. לאלו מביניכם שלא מכירים עדיין את הפורום אני מביא כאן באתר את המסמך שהתחיל את ההתארגנות ברמה הארצית

» שייך לנושא כללי | אין תגובות | [haskalahaifa](#)

[פוסטים ישנים יותר](#) <<

-
-

חיפוש

• עמודים

- [אודות](#)

• ארכיון

- [אפריל 2008](#)
- [מרץ 2008](#)
- [פברואר 2008](#)
- [ינואר 2008](#)
- [דצמבר 2007](#)

• נושאים

- [כללי](#) (11)

• בלוגרול

- [הפורום להגנת ההשכלה הציבורית - ארצי](#)
- [שאלות ותשובות](#)

• כלים

- [כניסה](#)
- [RSS-פוסטים ב](#)
- [RSS-תגובות ב](#)
- [בלוגלי](#)

[הפורום למען ההשכלה הציבורית - חיפה פועל על וורדפרס בעברית](#)
[עיצוב על ידי מיכאל הילמן](#) והתאמה לעברית על ידי [רן יניב](#). [\(RSS\)](#) ו-[תגובות \(RSS\)](#) פוסטים
[הרטשטיין](#). חלק ממערכת [בלוגלי](#)